

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Ehdotamme seuraavan kappaleen lisäystä luvun 2.2 Kansainvälinen ja EU-toiminta neljänneksi kappaleeksi:

Kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteknologiaa tuottavan teollisuuden kansainvälinen toiminta tukee Suomen sotilaallista huoltovarmuutta ja kriittisen teknologian saatavuutta kaikissa olosuhteissa. Suomi hyödyntää sekä Naton että EU:n mahdollistamaa kansainvälistä teollisuusyhteistyötä tavalla, joka edistää suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä huomio maanpuolustuksemme, huoltovarmuutemme sekä kokonaisturvallisuutemme kansalliset erityistarpeet sekä Naton yhteisen puolustussuunnittelun tavoitteita. Elinkeinoelämä tunnistetaan entistä vahvemmin kokonaisturvallisuuden ja maanpuolustuksen kyvykkyyksien toimittajana, myös osana toimintaamme Natossa ja EU:ssa. Siten vahvistamme vuoropuhelua viranomaisten ja elinkeinoelämän välillä kansainvälisiin hankkeisiin osallistumiseksi.

Ehdotamme seuraavan kappaleen lisäystä luvun 2 Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot; 2.3. Puolustuskyky loppuun:

Puolustusteollisuuden rooli ja sen tuotantokyky korostuvat muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Kilpailukykyinen kotimainen puolustus- ja turvallisuusteollisuus ja sen kansainvälinen verkottuminen ovat keskeisessä asemassa toimintakykyisen maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden

ylläpitämisessä sekä uusien suorituskykyjen kehittämisessä varsinkin niillä kriittisten puolustusjärjestelmien osaamisalueilla, joita ei muualta voida hankkia. Yhteiskunnan kriittisestä infrastruktuurista yhä suurempi osa on yksityisten yritysten hallinnassa ja niiden suojaamiseksi sekä toimivuuden varmistamiseksi tarvitaan yritysten tuottamaa teknologiaosaamista ja palveluja. Suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen edellyttävät laajaa kansallista osaamis pohjaa puolustus- ja turvallisuusteollisuudessa niin normaali- kuin poikkeusolojen aikana.

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

Ehdotamme seuraavan kappaleen lisäystä luvun 5 Kokonaisturvallisuuden toimijat; 5.2. Elinkeinoelämä toiseksi kappaleeksi:

Elinkeinoelämä on entistä vahvemmin kokonaisturvallisuuden ja maanpuolustuksen kyvykkyyksien toimittaja. Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa tehostetaan siirtymällä toimintamalliin, jossa yritykset kytketään läpinäkyvämmiin ja alusta lähtien valmisteluihin mukaan. Suomalaisen elinkeinoelämän keskeistä asemaa osana huoltovarmuuttamme kehitetään ja samalla vahvistetaan kotimaisen puolustusteollisuuden tuotantokapasiteettia sekä kykyä reagoida muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteistyötä kehitetään vastaamaan vahvemmin vakaviin poikkeusoloihin. Elintärkeille toiminnoille välttämättömät kotimainen ja kansainvälinen infrastruktuuri, organisaatiot, rakenteet, palvelut ja prosessit turvataan myös elinkeinoelämän osalta. Suomella on oltava riittävä teollinen ja teknologinen osaaminen kriittisten järjestelmien itsenäisen käytön takaamiseksi kaikissa olosuhteissa. Kansallisen turvallisuuden kannalta on olennaista, että kriittisten teknologioiden aloilla toimivat suomalaisyritykset ylläpitävät osaamistasoaan. Perinteisesti siviilipuolen teknologiaan keskittyneet yritykset ovat tärkeässä asemassa, sillä niissä tapahtuvaa nopea kehitystä on mahdollista hyödyntää myös puolustussektorilla. Kansallisen osaamisen huoltovarmuus erityisesti digitalisaation, tekoälyn, analytiikan ja autonomian osalta ovat merkitykseltään kasvava alue.

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Ehdotamme korjausta osaan 2, Talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus, 44. Elintärkeän teollisuus- ja palvelutuotannon turvaaminen, toiminta-ajatus

Sivun 128 ensimmäisessä kappaleessa on virhe. Siinä todetaan: ”Valmistavan teollisuuden yrityksillä ei ole yleistä lakiin perustuvaa velvoitetta. Niiden osalta varautuminen perustuu alan järjestöjen ja Huoltovarmuuskeskuksen välisiin sopimuksiin. Sopimusperusteista varautumista täydentää tiettyjen kriittisten hyödykkeiden (tavarat, materiaalit) lakisääteinen velvoitevarastointi.” Huomautamme, että Puolustusvoimilla ja lukuisilla suomalaisilla yrityksillä on erityiset sopimukset kriisiajalle ja siihen valmistautumiseen. Lisäksi valmistavan teollisuuden yritysten varautuminen perustuu ensisijaisesti niiden omaehtoiseen, liiketoimintalähtöiseen riskienhallintaan. Alan järjestöjen ja Huoltovarmuuskeskuksen välisillä sopimuksilla (tarkoitetaan oletettavasti poolisopimuksia) ei ole yksittäisiin valmistavan teollisuuden yrityksiin nähden velvoittavaa vaikutusta. Yksittäisten yritysten kiinnittyminen poolityöhön perustuu vapaaehtoisuuteen.

Esitämme, että kyseinen kappale muotoiltaisiin tarkemmin kuvaamaan nykytilannetta esimerkiksi seuraavasti:

Varautuminen perustuu lainsäädäntöön, sopimuksiin ja yritysten omaehtoiseen toimintaan. Valtion viranomaisilla ja liikelaitoksilla sekä kunnilla on lakisääteinen velvoite varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmistavan teollisuuden yrityksillä ei ole yleistä lakiin perustuvaa velvoitetta. Niiden osalta varautuminen perustuu ensisijaisesti niiden omaehtoiseen riskienhallintaan. Tietyillä, erityisesti puolustusteollisuuden yrityksillä, on lisäksi erilaisia sopimusjärjestelyitä Puolustusvoimien kanssa. Sopimusperusteista varautumista täydentää tiettyjen kriittisten hyödykkeiden (tavarat, materiaalit) lakisääteinen velvoitevarastointi. Poikkeusolojen toimivaltuuksien käyttöä tulisi harjoitella normaalioloissa hallinnon eri tasoilla ja yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

PIA ry kiittää mahdollisuudesta lausua Yhteiskunnan turvallisuusstrategian luonnoksesta. Haluamme kiinnittää erityistä huomiota suomalaisen puolustusteollisuuden ja elinkeinoelämän sekä niiden kansallisen varautumisen kannalta keskeiseen rooliin yhteiskunnassa. Lisäksi tuemme Teknologiateollisuus ry:n ja Elinkeinoelämän keskusliiton antamia lausuntoja.

Esitetty strategialuonnos lähinnä kuvaa nykytilannetta eikä niinkään esitä tavoitetilaa, saati toimenpiteitä yhteiskunnan turvallisuuden kehittämiseksi. Ottaen huomioon nykyisen turvallisuustilanteen, strategia saisi olla kunnianhimoisempi. Haluamme korostaa, että muuttunut turvallisuustilanne on nostanut puolustusteollisuuden ja puolustusmateriaalituotannon kriittisen roolin vahvemmin osaksi suomalaisen (sekä laajemmin eurooppalaisen) yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja varautumista. Aiheen tärkeyden takia esitämme, että puolustusteollisuutta sekä yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria tukevaa teollisuutta käsitellään esittämällämme tavoilla. Esitämme lisäyksiä ja muutoksia lukuihin 2.2, 2.3, 5.2 sekä osaan 2.

Karanko Tuija
Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry